

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

# جغرافیا

سال سوم دورهٔ راهنمایی تحصیلی

مرحلهٔ دوم تعلیمات عمومی

وزارت آموزش و پرورش  
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

نام کتاب: جغرافیا سوم راهنمایی - ۱۳۷

مؤلفان: دکتر سیاوش شایان، دکتر مهدی چوبینه، دکتر شوکت مقیمی، منصور ملک عباسی و کورش امیری‌نیا

ویراستار: واحد ویرایش دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: ادارهٔ کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شمارهٔ ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: [www.chap.sch.ir](http://www.chap.sch.ir)

نقاش: محمدحسن معماری

رسم: هدیه بندار

صفحه‌آرا: شهرزاد قنبری

طراح جلد: علیرضا رضائی‌کُر

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جادهٔ مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن: ۵ - ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ سیزدهم ۱۳۹۱

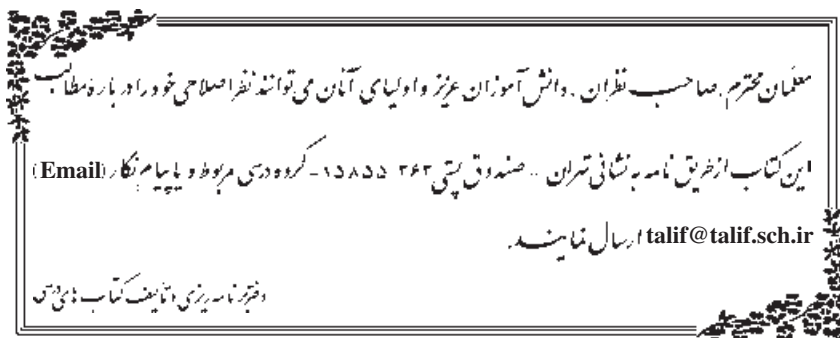
حق چاپ محفوظ است.

شابک X-۰۶۸۰-۰۵-۹۶۴-ISBN 964-05-0680-X



امیدوارم این نونهالان، استقلال فرهنگی، سیاسی و نظامی فردای  
ما را تأمین کنند و ما را از شرّ ابرقدرت‌ها نجات دهند و پایه‌گذاران  
جهان سومِ راستین، گردند.

امام خمینی «قدس سرّه الشریف»



## دانش آموزان عزیز!

در کتاب جغرافیای سال اول راهنمایی، شما با برخی از ویژگی های جغرافیای کشورمان آشنا شدید. در کتاب سال دوم نیز درباره قاره های جهان و ویژگی های طبیعی و انسانی آن ها مطالبی آموختید. همان طور که می دانید، علم جغرافیا هم به تشریح ویژگی های نواحی جغرافیایی می پردازد (مثلاً ایران و قاره ها) و هم قوانین مهم حاکم بر پدیده های جغرافیایی و پراکندگی آن ها را در سراسر کره زمین مورد بحث قرار می دهد؛ مثلاً در یک کتاب جغرافیای طبیعی ضمن این که از چگونگی فرسایش کوه ها سخن به میان می آید، مثال هایی از این فرسایش در کوه های ایران و دیگر نواحی جهان نیز ارائه می شود.

در درس جغرافیا وسایلی مانند نقشه، کره جغرافیایی، نمودار، جدول و تصویر که ابزارهای مطالعه در این علم هستند، معرفی می شوند تا شما با کاربرد آن ها آشنا شوید و بتوانید در مطالعات خویش از آن ها بهره بگیرید و درس جغرافیا را آسان تر و عمیق تر بیاموزید. امیدواریم مطالعه قوانین طبیعی و انسانی حاکم بر علم جغرافیا برای شما آموزنده و لذت بخش باشد.

برای یادگیری بهتر مباحث مطرح شده در این کتاب و درک بهتر آن ها، مثل کتاب های گذشته، فعالیت ها و تمرین هایی برای شما طراحی شده است. امیدواریم با انجام دادن این فعالیت ها و حل کردن تمرین ها مطالب را بهتر بیاموزید و به محیط پیرامون خود نیز توجه کنید تا نقش و تأثیر متقابل قوانین و پدیده های جغرافیایی را بر محیط زندگی خود دریابید.

امید است شما دانش آموزان عزیز از کتاب های جغرافیای دوره راهنمایی که به شیوه فعال تألیف شده اند، استقبال کنید. ما پذیرای نظریات و پیشنهادهای شما دوستان عزیز هستیم.

سایت گروه جغرافیا <http://Geography-dept.talif.sch.ir>

با امید موفقیت برای شما  
گروه جغرافیای دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی

# بخش اول



## درس اول

برای آموختن جغرافیا از چه وسایلی استفاده می‌کنیم؟

## درس دوم

چگونه از نقشه استفاده کنیم؟

## درس سوم

آیا وسایل دیگری برای آموختن جغرافیا وجود دارد؟